Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadružni dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 33. Sreda, 26. aprila 1933. Leto VIII.

Propadanje današnje družbe.

Ni več dvoma, da se nahaja kapitalistična družba v razkroju. Ves sistem je zrahljan. V človeški družbi, ki danes gospoduje in gospodari, ni splošne demokracije in ne skupnih življenskih interesov. Zmisel za družabne dolžnosti je takorekoč zamrl. Vse te lastnosti naj nadomesti šovinizem, ki naj združuje vse elemente brez »gospodarske« moči, da tvorijo gardo družabnega sistema. S šovinističnim hujskanjem in širokoustnim obetanjem se sicer doseže navidezni uspeh. Zdi se, kakor da bi bili narodi navdušeni, toda navidezni uspeh je le prevara. Človeštvo, ki je danes izobčeno iz gospodarskega procesa, ne bo imelo od fašističnih kapitalističnih hujskarij nikakršne koristi, ker se s fašizmom samo utrjuje in pohujšava sistem izkoriščanja. Interesi v množicah se pa kljub temu zbujajo v obliki anarhističnih tendenc in ker so moralno slabo vzgojene, je njih trajno discipliniranje nemogoče. Preveč so se odtujili resnobi, preveč se nahajajo pod vplivom fašistične morale, da bi si znale ustvariti trden cilj svojemu stremljenju. Namesto resnih ljudi, pozitivnih delavcev v človeški družbi, vzgajajo današnji sistemi manjvredno intelektualnost med narodi.

Današnja vzgoja ne poizkuša, kako bi tolmačila in odpravila gospodarsko in socialno krizo. Ne. Današnja vzgoja skušale umetno pridobiti narode, ne da bi jim dala več pravic in garancij za življenje, marveč pušča razmere take kot so in ponuja trenutne koristi tistim, ki jo podpirajo. Da so to prazne obljube, je jasno, ker 30 milijonov ljudi ni mogoče kupiti z nagradami, ker bo potem pač 40 milijonov drugih ljudi na cesti. Fašizem torej ne more služiti narodom, pač pa začasno sistemu. Če se hoče izboljšati splošne življenske razmere, je potrebno, da se predvsem prične s socializacijo gospodarstva. Vsaka druga pot vede v propad. Užitek dela in produkcije mora imeti vse človeštvo, ne pa da sistem s korupcionističnimi nagradami kupuje sedaj te sedaj one ljudi.

Taka demoralizujoča vzgoja je največji grobokop današnje družbe. S to vzgojo se ponižuje dostojanstvo človeka do kupljivega nemoralnega elementa, ki se ga mora vsak pošten človek bati.

V tej smeri ima delavstvo danes najvažnejšo misijo. Do katastrofe pride, če se človeštvo ne izpametuje. In tedaj mora stati delavstvo v zavesti svoje misije na pravem mestu, da izvrši svojo veliko nalogo organizirano in disciplinirano v interesu celotne človeške družbe.

Japonci za kitajskim zidom?

Japonske čete so dobile ukaz, da se umaknejo nazaj za kitajski zid. Ni pa znano, ali so temu vzrok pogajanja med Kitajsko in Japonsko ali nevarnost z ruske strani.

Mogoče pa je tudi, da se bavi vašingtonska konferenca s kitajsko-japonskim problemom, ker so prav interesi teh velikih držav z japonskim imperializmom ogroženi.

Železniškim delavcem kruha in pravic!

Velika konferenca v USŽJ organiziranega železniškega delavstva v Zagrebu v navzočnosti številnih delegatov in zastopnikov železniške uprave.

Zagreb, dne 22. aprila 1933.

Danes se je vršila v dvorani Delavske zbornice velika konferenca železniškega delavstva iz cele države, katero je sklical Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije. Konferenca je imela namen pretresti še enkrat vse zahteve železniškega delavstva in apelirati na vse merodajne faktorje, zlasti pa na vlado, da se že vendar enkrat napravi konec sedanjemu neznosnemu stanju, v katerem žive železniški delavci. V stvari pa ne gre samo za materijelne dobiti, ampak tudi za vpliv, ki ga naj dobe delavci v železniški upravi na vseh tistih mestih, kjer se odloča o njihovih zadevah.

Kako težek je položaj delavstva dandanes in kako težko ono vse to prenaša je najbolje pokazala današnja konferenca, ob izredno živahnem zanimanju prizadetih.

Pa še eno je pokazala ta konferenca in sicer to, da se železniško delavstvo prebuja in prehaja v vrste svoje bojevne strokovne organizacije, da obrača frazerjem hrbet, ker zmaguje v njem zavest, da bo moglo le s smotrenim in odločnim delovanjem uresničiti svoje želje in zahteve.

Konference se je udeležilo **54 podružnic**, ki so poslale **76 delegatov.** Razen tega je bilo navzočih **150 gostov.**

Navzoči so bili tudi oficijelni zastopniki železniške uprave izpred **Generalne direkcije** državnih železnic, **zagrebške, sarajevske** in **ljubljanske** direkcije, nadalje načelnik mašinskega oddelka v Zagrebu **inž. Popović** in upravnik delavnice **inž Vidic.**

Zastopane so bili: **Centralni sekretarijat delavskih zbornic**, nadalje **beograjska, zagrebška, splitska** in **ljubljanska Delavska zbornica.**

Tudi **centrala svobodnih strokovnih organizacij URSSJ** je delegirala na konferenco svojega predstavnika.

Konferenco je vodil predsednik USŽJ s. Blaž **Korošec**, poročilo pa je podal s. **Stanko.**

V debati so govorili zastopniki osobja po železniških direkcijah ss.: **Jurak** (Maribor) za ljubljansko, **Kmet** (Zagreb) za zagrebško, **Beširović** (Sarajevo) za sarajevsko, **Kalčević** (Subotica) za subotiška in **Mihajlović** (Niš) za beograjsko.

Za Centralni sekretarijat Delavskih zbornic je spregovoril s. **Pavičević** o razmerju med višjimi in nižjimi nastavljenci v službi železniške uprave.

Ker tega razmerja med višjimi in nižjimi skoroda ne bo mogoče izpremeniti, se bo morala ustanoviti druga institucija, ki bo razsojala v sporih med delojemalci-železničarji in železniško upravo.

Govor s. Pavičevića je vzbudil veliko pozornost.

Na konferenci predlagane resolucije so bile sprejete soglasno. Vsebino resolucij in še nekatere podrobnosti s te res nadvse zanimive konference, ki je zapustila globok dojem pri udeležencih in obrnila na sebe pozornost široke javnosti, bomo priobčili v prihodnji številki.

Novi občinski zakon za kmetiške občine je bil objavljen v Službenih Novinah. Bistvena vsebina zakona nam je že znana iz prejšnjih poročil o njem.

Gospodarska vojna med Anglijo in Rusijo.

Proces, ki se je v Rusiji izvršil proti angleškim inženerjem in nekaterim ruskim udeležencem zaradi sabotaže in vohunstva, je Angleže silno razburil. Anglija je hotela izsiliti osvoboditev obdolžencev, ki so pa bili kljub grožnjam obsojeni.

Angleži so takoj po procesu razglasili bojkot ruskega blaga do 80 odstotkov.

Dne 22. t. m. je pa tudi Rusija poslala službeno obvestilo, s katerim prepoveduje vsakršen uvoz angleškega blaga, bodisi direktno ali indirektno in seveda tudi iz kolonij. Prepovedan je dalje na ozemlju Rusije vsak prevoz angleškega blaga po železnicah in drugih prometnih sredstvih, v paroplovnem in tudi zračnem prometu. Blago, ki je na poti, se mora v prvem pristanišču ali na prvi postaji iztovoriti. Ladje, ki se nahajajo v ruskih pristaniščih, morajo v 24 urah odpluti in plačati najvišjo takso, nove ladje ne smejo več pristati v ruskih lukah. Pripomniti je treba, da je večina paroplovne službe v ruskih vodah sedaj v angleških rokah, kar pomeni težak udarec za angleško trgovino.

Angleški uvoz je znašal lani v Rusijo okoli 30 milijard dinarjev, kar je tudi za angleški kapitalizem občutna izguba.

Angleški gospodarski krogi so presenečeni ter žele, da vlada ukrene potrebno, da Rusija prepoved prekliče.

Sovjetska vlada je sicer izjavila, da ta nje ukrep ostane v veljavi, dokler Anglija prekliče svoj bojkot nad ruskim blagom.

Angleški kapitalizem je v veliki nevarnosti tudi zaradi nameravane devalvacije dolarja; izgubil je trg v Rusiji na eni strani, na drugi strani pa ne bo več konkurenčen z Zedinjenimi državami. In tako utegne izgubiti velik del trga.

Zaradi tega je pričakovati, da bo angleški kapitalizem kapituliral pred Rusijo.

Zopet tihotapljenje italijanskega orožja na Madžarsko. Francoski listi poročajo iz zanesljivih rumunskih virov, da Italija zopet tihotapi velike množine orožja na Madžarsko, topot preko Bolgarije, ker ji je preko Avstrije radi budnosti avstrijskih socialnih demokratov izpodletelo. V bolgarske luke je prišlo več italijanskih ladij, ki so skrito pod razno železnjavo in drugim blagom iztovorile maso orožja vseh vrst.

Razkol v Heimwehru. Štajerske organizacije Heimwehrov so na svoji zadnji konferenci v veliki večini odpovedale pokorščino Starhembergu in so se izjavile za sodelovanje z nacionalnimi socialisti.

Sabotaža parlamentarnih ustanov v Avstriji.

Krščanski socialci so si zagotovili podporo kapitala in industrije.

Na Dunaju se je sestal zvezni svet. Vloženih je bilo več interpelacij glede delovanja vlade. V svetu vlada nima večine. Najbolj neprijetna je bila interpelacija zaradi znižanja podpor za nezaposlene. Krščanski socialci so pa stavili predlog za izpremembo poslovnika, po katerem bi interpelacij ne bilo treba obravnavati. Večina pa je hotela ta predlog odkazati odseku, da ga prouči. Zvezni svet je potem obravnaval točko o znižanju podpor za nezaposlene. Če vlada nima sredstev, naj jih poišče. Krščanski socialci so nato zapustili sejo, ki potem ni bila več sklepčna in so jo odgodili. Krščanski socialci delajo nedvomno sporazumno z vlado in hočejo onemogočiti zasedanje zveznega sveta.

Tu torej ni kriva demokracija, da ustavna korporacija ne more zborovati, pač pa želja po diktaturi proti interesom delavstva.

Kakor znano je krščanskosocialna stranka protižidovska. Protižidovsko politiko namerava vlada opustiti ter se je obenem sporazumela z voditelji kapitala in industrije glede podpiranja njenega režima.

Tako hoče tudi avstrijska vlada prekršiti in kršiti prisego na ustavo in republikansko demokracijo. In zatiranje tiska niti med vojno ni bilo tako ekstremno kakor postaja sedaj v — republiki. Tudi borba proti socialnim demokratom se nadaljuje. Stikanje za orožjem je že gnusno, dasi plenijo samo stare polomljene puške, ker drugega ne najdejo.

Obravnava proti dr. Mačku se je pričela.

Dne 24. t. m. se je pričela obravnava proti zagrebškemu odvetniku dr. Vladimirju Mačku v Beogradu pred državnim sodiščem za zaščito države. Dr. Maček se nahaja v zaporu. Obtožnica mu očita, da je sodeloval meseca novembra 1932 pri sprejetju in pismeni sestavi takozvane resolucije o punktacijah, ki je bila določena za ilegalno širjenje. Resolucija zahteva, da se ozemlje na tej strani Drine, Save in Dunava vrne v stanje leta 1918, ter se potem sklene nov sporazum o ureditvi državne zajednice. S tem je vršil propagando, da bi druge prepričal, naj se del kraljevine Jugoslavije odcepi od celote kot samostojna država. S tem je zagrešil zločin po čl. 3. zakona o zaščiti države.

Zagrebške punktacije so sprejeli nekateri bivši člani kmetskodemokratske koalicije z dr. Mačkom na čelu ob sodelovanju s federalisti in člani bivše frankovske stranke. Resolucije so bile prej objavljene v inozemskem tisku kakor v domačem in dr. Maček je dopisnikom sam tolmačil punktacije. Dr. Maček pravi, da so punktacije imele služiti le kot podlaga za sestavo programa bodoče stranke, niso pa bile namenjene za razširjanje. Tožitelj je pa mnenja, da so bile namenjene za razširjanje v javnosti ilegalnim potom, čeprav morda le v omejenem številu. Vsekakor je šlo pri stvari za protidržavno propagando. Obtožnica je zaradi tega utemeljena.

Po obtožbi se je zasliševalo obtoženca.

Doma in po svetu.

Potrebna ugotovitev. Poročali smo že, kako je celjski nemško-nacionalni tednik »Deutsche Zeitung« iz navdušenja za Hitlerja prevzel nase nalogo, da pobija marksizem v Jugoslaviji. Z marksizmom v zvezi je v nekem članku prejšnjega meseca denunciral in krivično oklevetal celo nekatere srednješolske profesorje. Informirali smo se, kaj nameravajo prizadeti storiti, da dobe od lista zadoščenje, pa smo izvedeli, da ga ne morejo poklicati na odgovor pred sodišče, ker je odgovorni urednik, ki je bil za žaljivi anonimni članek po tiskovnem zakonu kazensko odgovoren, med tem umrl. »Deutsche Zeitung« je torej v tem primeru po naključju srečno ušla tiskovni obsodbi. Prepričani pa smo, da vsa poštena javnost obsoja njene denunciantske metode.

Občinske volitve izvede vlada po novem občinskem zakonu v nekaterih banovinah že letos.

Niški tabor. Jugoslovanska radikalna kmetska demokracija je sklicala v nedeljo v Niš tabor, na katerem je predvsem govoril predsednik vlade dr. Milan Srskić. Srskić je govoril o bivših strankah, ki so bile verskega in pokrajinskega značaja. Nova stranka to ni in bo ozdravila nacionalni in socialni napredek ter vedla k normalnemu razvoju političnih strank. Edinstvo je edina zahteva. Tudi notranja ureditev države bo izhajala iz tega principa, to je, s principa državnega edinstva. To vprašanje bo prišlo brez pogajanj in mešetarenja do spontane rešitve. Licitacij ne bo niti z bodočimi strankami. Srskić je govoril tudi o gospodarski in zunanji politiki. Govorili so pa tudi minister Ivan Pucelj, minister dr. Lavoslav Hanžek, minister Boža Maksimović, minister dr. Kojić in minister dr. Ilija Šumenković. Tabor je bil manifestacija JRKD.

Občinska sodišča. Beograjska vlada pripravlja naredbo za organizacijo občinskih sodišč. Načrt je predložen višjim sodiščem v izjavo.

Na naslov železniške uprave. Prijatelj našega lista nam piše: Železniška uprava je za lansko veliko noč prav umestno odredila, da imajo turisti, ki gredo za pet dni v Dalmacijo, na povratku znižano voznino. Zaradi tega je bil lansko leto odziv zlasti tujih gostov zelo velik. Prinesli so k nam precej tujega denarja in tudi železnica ni bila na izgubi. Tudi letos so tujci pričakovali, da bodo imeli enake ugodnosti. Vendar jih pa železniška uprava ni dovolila. Potovalne pisarne vedo povedati, koliko tujcev je zaradi tega letos izostalo. Mislimo, da politika železniške uprave pri dovoljevanju voznih ugodnosti ni pravilna.

Dunajski socialni demokrati bodo priredili prvega maja v Stadionu in Engelmannovi areni svoje velike manifestacije.

Kako bodo v Avstriji sanirali zvezne železnice. Avstrijske železnice so pasivne. Krščanski socialci nameravajo sedaj železnice sanirati s tem, da prikrajšajo vpokojence na prejemkih in z redukcijami. Število aktivnih železničarjev znaša okoli 64.000, vpokojencev pa 76.000. To razmerje je nastalo zaradi tega, ker je uprava mnogo osobja predčasno upokojila. Povsod torej sanirajo »gospodarstvo« na račun delovnih slojev, čeprav ti niso prav nič zakrivili gospodarske katastrofe zadnjih let.

V Innsbrucku so se vršile v nedeljo volitve za polovico občinskih odbornikov. Nacionalni socialisti so dobili topot prvič 9 mandatov, največ na škodo nemških nacionalcev, ki so skoraj popolnoma izginili. Krščanski socialci so izgubili 3, socialni demokrati 2 mandata. Občinski odbor sestoji sedaj iz 15 socialnih demokratov, 12 krščanskih socialcev in 9 narodnih socialistov. Ostali (izmed 40) pripadajo manjšim skupinam.

Tudi pri koncertih se pretepajo. Na Dunaju se je to nedeljo vršilo več javnih koncertov na raznih trgih. Te koncerte so hoteli nacionalni socialisti izkoristiti za svoje demonstracije, o čemer so pa tudi socialni demokrati bili obveščeni, ki so prišli na koncerte v velikem številu. Med masami navzočih je kmalo nastalo splošno žvižganje in prerivanje, ki se je spremenilo v pretepanje, ki se je razširilo naprej po mestnih ulicah. Policija je imela polne roke posla, da je zdaj tu zdaj tam razganjala nasprotnike. Bilo je večje število lažje ranjenih in nad sto aretiranih.

532 milijonov Kč za javna dela. Čehoslovaška vlada je v svrhu, da omili gospodarsko krizo in brezposelnost, razpisala notranje posojilo, ki je pokazalo izredno dober rezultat. Pričakovalo se je največ 400 do 500 milijonov, a je dosedaj že podpisanih 532,215.600 Kč. S posojilom se bodo financirala razna velikopotezna javna dela, za katera se je dosedaj že 297 milijonov Kč nakazalo.

Poljska je obrnila hrbet Italiji. Poljska republika, oziroma nje reakcionarni režim, je več kot deset let kazala Italiji prijazno lice, dasi oddaljeni državi nimata posebnih skupnih interesov. Poljska je vendar vedno iskala zvez s Francijo. Nedavno je pa še poslala dva delegata v Rim. Poljska je hotela zase koridor med Nemčijo in Poljsko. Politični dogovori glede revizije mej pa kažejo, da namerava Italija podpirati Nemčijo proti Poljski, zato je pričelo poljsko časopisje ostro borbo proti italijanski politiki.

Nemške nacionalne socialiste na Čehoslovaškem, ki so po Hitlerjevi zmagi začeli predrzno dvigati glave, je začela vlada trdo prijemati. Njihov glavni organ, dnevnik »Der Tag«, je vlada do meseca septembra prepovedala.

Dolg nos Nemčiji. Radi ostre kritike, ki se je vršila v angleški spodnji zbornici nad novimi razmerami v Nemčiji, zlasti radi govora poslanca Chamberlaina, je nemška vlada vložila pri angleški protest. Angleška vlada je pa odgovorila, da vlada v Angliji zaenkrat še demokratični parlamentarni režim in da angleški poslanci lahko svobodno izražajo svoje mnenje.

Sijajen uspeh. Nemška zveza delodajalcev je izdala oklic, v katerem se pridružuje prazniku narodnega dela dne 1. maja. Zveza obljubuje vladi svoje sodelovanje, češ, kako bo to lepo, če bodo delodajalci in delavci, ki so nosilci nemškega dela ta praznik skupaj na primeren način proslavili. Izpričali bodo s tem, da spadajo skupaj. — To je seveda ironija! Delavstvo praznuje prvi maj zaradi socialnih, kulturnih in političnih pravic. Kako naj store to delodajalci, to pač ne vemo?

Izgnani angleški inženerji, ki so bili v zadnjem procesu obsojeni na izgon, so se preko Berlina vrnili v London, kjer so jih z velikim patriotičnim pompom sprejeli. O procesu samem niso hoteli dati nikakih izjav, izjavili so samo, da so sovjetske oblasti z njimi lepo ravnale.

Zbližanje med Moskvo in Madridom. Meseca maja prispe v Madrid sovjetska delegacija, ki bo pripravila bazo za pravno priznanje sovjetske vlade po španski vladi. Istočasno se bodo vršila pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe med obema državama. Španija bi dobavljala Rusiji lokomotive in vagone ter ladje iz svojih ladjedelnic, v zameno pa bi Rusija dobavljala Španiji petrolej, nafto in les.

Ruske cerkve so bile za veliko noč polne vernega ljudstva. Tako poroča celo »Slovenec«. Potem pa s preganjanjem vernikov v Sovjetski Rusiji vendar ni tako hudo kakor ga klerikalizem slika.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Marksistično delavstvo in narodnost.

Zadnje čase, zlasti po zmagi Hitlerja v Nemčiji, je postal mariborski »Večernik« zelo duhovit in energičen uničevalec tuk. Nemcev (ali kakor jih imenuje, nemčurjev). Išče jih pa v delavsko-marksističnih krogih in ako jih ne najde, si jih pa enostavno izmisli. Zelo sta mu na poti lista »Volksstimme« in »Delavska Politika«. Najraje bi ju ugonobil, zato si je v zadnjih številkah zaželel nekoliko fašističnega duha, da bi to delo šlo raje izpod rok.

Da so v Mariboru in okolici še ljudje, ki raje govore nemško kakor slovensko, da so v Mariboru kapital in podjetja po večini v nemških rokah, da je bivša avstrijska vlada skozi dvajset let najodločnejše forsirala nemštvo in ponemčevala naše kraje, smo po mnenju »Večernika« krivi mi socialisti, ker smo to dovolili in ker smo bili narodno nezavedni.

Da je to neresno, bo razumel vsak, ki pozna razvoj našega gibanja in sredstva, s katerimi je razpolagalo. In to »Večerniku« niti toliko ne zamerimo, ker to, kar on sedaj počenja, so že delali vsi njegovi tovariši od početka našega gibanje dalje, in to pri nas in drugod. Šovinistom ni bil socialist nikdar dovolj patriotičen in naroden in so mu vedno stavili za vzgled socialiste drugih držav: »Vidite, taki bi vi morali biti kot so oni!« Delavstvo vseh držav in tudi naše je te nacionalistične trike takoj spoznalo in se ni dalo begati, temveč je šlo svojo pot naprej in je širilo razredno zavest ter kulturo med delavstvom. Razume se, da so uspehi tega dela bili odvisni od gospodarsko-socialnih in kulturnih razmer, v katerih se je nahajalo delavstvo dotičnega naroda, kakor tudi od intelektualnih in denarnih sredstev, s katerimi so razpolagali.

Da nismo mi jugoslovanski socialisti želi istih uspehov kakor so jih naši nemški, češki, italijanski in drugi sodrugi, ne pade krivda na nas in na naše delo, temveč leži krivda v tem, da smo mi, kot člani malega in industrijsko nerazvitega naroda, razpolagali z veliko manjšimi denarnimi in intelektualnimi meceni, kakor naši sodrugi drugod. Pred vojno se je naša inteligenca delavskega gibanja ogibala kakor kuge in je delavsko gibanje tem narodnim mogotcem (do pridobitve splošne volilne pravice) bilo nepotrebno zlo.

Naše gibanje je bilo navezano samo na lastno moč, katera se je pač morala koncentrirati v industrijsko važnih postojankah na Kranjskem, Spod. Štajerskem, v Trstu in Gorici. Ni nam bilo možno se razviti povsod, kakor bi bili radi. Zato je smešno, dajati krivdo slovenskim socialistom, ako se nismo mogli že pred vojno razviti po vsem Koroškem, v Mariboru in drugod in preprečiti nemški pritok v slovenske kraje, katerega ni bila sposobna preprečiti vsa ostala narodna inteligenca in narodna stranka z vsemi svojimi poslanci v avstrijskem parlamentu.

Da bo urednikom »Večernika« jasno, naj navedem še to, da je bila socialnodemokratična stranka v stari Avstriji že od 1890. leta dalje razdeljena po narodnosti in na podlagi tega programa je bila tudi ustanovljena Jugoslov. socialnodemokratična stranka, ki je raztezala svoj delokrog povsod tam, kjer so živeli slovenski in hrvaški delavci, ki so bili zreli za vstop v stranko. Zakaj nismo mogli našega delovanja razviti po vseh krajih Avstrije in tudi v Mariboru in drugod, sem že prej navedel.

Že narodnostni strankin program sam nas je silil, da se razvijemo čim bolj in povsod, kjer je to bila stvar moči in prestiža stranke. Zato je naivno misliti, da smo mi zanemarjali narodno vprašanje in kul-

Spomladansko blago kupite dobro in po ceni samo v **J. Trpinovem bazarju**

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe. 30

Sedaj se je naš pesnik v resnici ustrašil. Začel je rahlo trkati. Nikdo se ne oglasi. Začel je z nogo udarjati v vrata. Sliši: Ljudje se zbirajo. Nemci prihajajo. Brbrajo v svojem jeziku.

Pesnik jim zakliče:

»Izpustite me! Bodite tako dobri!«

Nemci tam zunaj nekaj šušljajo, ali, kakor izgleda, ne razumejo situacije.

Pesnik jim kliče:

»Genosse, Genosse! Der Tür! Nočejo se odpreti. Izpustite me, prosim vas, na svobodo. Dve uri sedim tu.«

Nemci sprašujejo:

»Sprechen Sie deutsch?«

Nato je začel pesnik prositi naravnost pretresljivo:

»Der Tür,« pravi, »der Tür odprite!«

Naenkrat sliši pri vratih ruski glas:

»Vi,« pravi glas, »kaj delate tam? Vrat ne morete odpreti, kaj?«

»Da,« je odgovoril pisatelj. »Dve uri že razbijam. V past sem padel.«

Ruski glas mu odgovarja:

»Stranišča imajo tukaj mehanična vrata. Vi ste gotovo,« pravi, »pozabili potegniti za vrvico pri aparatu za vodo, da izplaknete. Spustite vodo, pa se bodo vrata sama odprla. Vrata so tukaj zato tako narejena, da opomnijo pozabljivce, kaj imajo storiti.«

Pesnik je torej napravil, kakor mu je bilo rečeno in glej, naenkrat, kakor v pravljici, so se vrata odprla. In pesnik, opotekajoč se, je stopil na ulico. Spremljal ga je tihi smeh in nemško šepetanje.

Šele na ulici se je moj znanec oddahnil.

»Aha,« je mislil sam pri sebi, »tako tedaj Nemci izmišljujejo razne zvijače, da pomagajo kulturi. Če bi se pri nas uvedlo nekaj takega?«

S to mislijo se je moj znanec zadovoljil in prepevajoč »Auf Wiedersehen, Madame« odšel v goste kakor da se ni nič zgodilo.

7. Letalec.

»... naravno, dragi moj, strašno sem se ustrašil. Naravnost otrpnil sem. In pri tem se je aparat še nagnil. Gledam. Pada. Ah, sem pomislil, izgubljen sem... Zagrabil sem z roko za okvir in zletel v globino...

Gledam. Častna beseda, letim. Ah, sem pomislil, dobro je pasti s padalom. Ali brez padala, strašno, sem pomislil... Letim torej, razumeš, v globino in malone plakam — zakaj žal mi je samega sebe in žal mi je aparata — saj se bo ves razbil, sem pomislil... Naenkrat, resk na tla — bežim. No, hvala bogu, sem pomislil, k večjemu bo noga za nič, sem pomislil...«

»In aeroplan? Razbit?«

»Kakšen aeroplan?«

»No, aparat... Saj si vendar padel iz aeroplana?«

»Zakaj iz aeroplana? Iz prvega nadstropja. Aparat je padel v kuhinji z deske... Razumeš, namreč, ko je milica vdrla v stanovanje, smo se zelo ustrašili. In smo aparat za žganjekuho skrili na desko... In je padel z deske. Ropot, razumeš, žvenket! In mi — iz strahu — k oknu! In skočimo ven... K večjemu, noga se lahko zlomi.«

8. Zvodnik.

»Moj oče, da boste vedeli, je bil trgovec,« je rekel Ivan Ivanovič Gusjov. »Pod carjem je trgoval na Derjabinskem bazarju... In sedaj — brez tega očeta — sem na ledu. Nikamor se ne moremo vriniti. V državno službo me ne vzamejo. In kar se tiče svobodnih poklicev in kakršne obrti, ni tudi tu kakšne posebne izbire.

Te dni sem našel majhno delo, veste, ali nisem ga znal izkoristiti.

Neko dekle mi je predlagalo, Katja ji je bilo ime, soseda je bila, stanovali smo drug poleg drugega...

Tu je bila njena soba, tu je bila moja soba, vmesna stena zelo tanka.

Vse se je slišalo skozi: Kako je dekle, ko se je jelo daniti, prihajala domov, kako si je z železom žgala lase, kako je pila pivo, in kako je s kavalirji za denar tozadevne zadeve urejevala. Vse je bilo skozi steno slišati, samo izraz obraza ni bil viden.

In nekega dne vstane dekle in udari s pestjo v steno.

(Dalje prihodnjič.)

turo. Vsi naši kongresi so se največ bavili z narodnimi vprašanji in tudi **»tivolska resolucija«** ni bila nič drugega kakor plod razmišljanja o ureditvi narodnega vprašanja, da se bo potem lažje reševalo za delavstvo ravno tako važna socialna in politična vprašanja.

Uspehe tega našega dela in hotenja na narodno-kulturnem polju morajo zanikati samo naivneži ali zlobneži.

Kulturno delo, ki ga je vršila naša stranka potom svojih kulturnih organizacij zlasti v narodno mešanih krajih, v Trstu, Gorici, Pulju in drugod, je vsakemu, ki se je količkaj zanimal za kulturno delo, gotovo znano. Vsak bi moral vedeti, da je na primer v Trstu naš »Ljudski oder« bil tisti, ki je prvi pričel z javnimi predavanji, da je bil on tisti, ki je odprl vrata slovenskim kulturnim delavcem, da so s svojimi predavanji in recitacijami nastopili pred tržaško slovensko javnostjo. Imena **Ivana Cankarja**, univerzitetnega profesorja dr. **Prijatelja**, prof. **Merharja**, dr. **Dermote**, prof. **Franchettija**, E. **Kristana**, dr. **Tume** in druga so bila na sporedu naših predavanj. Žal, da je bila publika samo delavska, ker je inteligenco bilo sram priti na predavanja, ki so se vršila v Delavskem domu. Razume se, da je ista inteligenca po »Edinosti« kričala, da socialisti skrbe samo za kruh in zanemarjajo kulturo. Delavstvo je šlo preko tega obrekovanja in delalo naprej. Uspeh tega dela se je pokazal v vseh industrijskih centrih, kjer so bili delavci v vseh vprašanjih bolj podkovani in samozavestni kakor marsikateri, ki je nosil ime doktorja in pridevnik intelektualca.

Kako je bilo v Mariboru in okolici do prevrata, vedo vsi, ali kako so se razmere v delavskem gibanju spremenile od tega časa do danes, vedo samo tisti, ki so ves ta čas z gibanjem živeli. In mislim, da uspeh ni za nobenega poštenjaka dvomljiv, in ta uspeh na kulturnem in političnem polju je pripisati samo naši taktiki in delu, ki ji pravijo, da je nemčurska.

»Večernik« navaja, da imamo pevsko društvo »Frohsinn«, ki poje in govori večinoma nemško itd. Zame ni nobena tajnost, da je »Frohsinn« bil pred 40 leti ustanovljen od nemških delavcev, da bo širil izobrazbo in petje med nemškimi delavci, ali »Večernik« morda ne ve, da je ravno v tem napredek, da se v nemškem društvu uči in poje tudi slovenska pesem, katero poučuje slovenski učitelj.

Ravno tako »Večernik« ne ve, da je bila takoj po preobratu ustanovljena »Svoboda« in da je tedaj velika večina njenih članov bila takšna, ki so le za silo znali naš jezik, ali pa sploh ne in da se je v tem društvu od početka do danes poučevala **samo** slovenska pesem in dajali samo slovenski koncerti. »Večernik« tudi ne ve, da obstoja pevski zbor pekovskih delavcev, ki je zelo v Gracu priredil koncert s slovenskimi pesmimi. Da ne pozabimo omeniti še »Krilato kolo«, »Enakost« itd.

Naš uspeh na kulturnem delu se kaže na vseh naših delavskih akademijah, pri katerih je unionska dvorana vedno zasedena, s čimer se nacionalna društva ne morejo ponašati. Ako priredimo predstavo v gledališču, je isto razprodano. Naša redna predavanja, kjer predavajo najodličnejši intelektualci, so izborno obiskana. To je viden dokaz, da se mi v tem oziru lahko ponašamo z uspehi, s kakršnimi se meščanska društva, ki imajo vsa druga sredstva in podpore na razpolago, kakor jih imamo mi, ne morejo.

Zelo dvomimo, da bi bili mi dosegli iste uspehe, ako bi sledili receptu »Večernika«, ker bi najbrže velik del delavcev, ki so se vživeli v našo narodno pesem, našo kulturo, bil danes pod drugim okriljem. To bi najbrže meščanski mentaliteti bolj ugajalo, ker za kapitalista je glavno, da je delavec proč od razredne miselnosti in razredne organizacije.

Še nekaj moram pribiti, in sicer to, da je res, da marsikateri člani naših kulturnih društev večkrat govore med seboj tudi nemško in mislimo, da ni to prav nobena sramota in ponižavanje za nas, in to toliko manj, ako vidimo, da isto delajo tudi marsikateri člani narodnih društev, ki so »Večerniku« bolj pri srcu. Čudno je samo to, da dokler govori nemško naš član in somišljenik, je to zločin in škandal, ako pa govori nemško član nacionalnih društev, se mu to oprosti, ker se še pač ni dovolj privadil našega jezika. Ali kar je glavno, je to, da je dotični dober Jugoslovan in navdušen državljan (do včeraj, dokler je bil še pri nas, je bil zagrizen nemčur).

Mislim, da so fakti, katere sem tu navedel, dovolj jasni in da brez dvoma pobijejo vsa natolcevanja »Večernika« glede vzdrževanja nemštva v Mariboru. Kolikor je pravih Nemcev med delavci in drugimi sloji, bodo ostali Nemci, ker jim materinega jezika ne more nihče odvzeti. Kar se tiče ponemčenih ljudi, se da iste preobraziti le s smotrenim socialnim in kulturnim delom, ne pa s šovinistično gonjo in sovraštvom.

Iz gori navedenega je tudi jasno, da bo naša »Volksstimme« toliko časa potrebna za Maribor in Banat, dokler bodo delavci, ki jo bodo naročali. Ako slovenski narodnjaki izdajajo list dnevnik za ljudi, ki pravijo, da razumejo bolj nemški kakor slovenski, ne vem zakaj bi isto ne storili mi za naše delavce, zlasti ako ima »Volksstimme« vzvišeno nalogo, da brani delavce pred izkoriščanjem od strani nemških in slovenskih kapitalistov. Dosedanje naše delo in uspehi so nam dali prav, in to je dovolj.

J. P.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Delavski tečaj v Slov. Bistrici.

Krasna udeležba. — 30 naročnikov »Delavske Politike«.

V Slov. Bistrici so bile svojčas dobre delavske strokovne organizacije, ker je v bližnji Gornji Bistrici že stara tovarna za bakrene izdelke. Zadnja leta pa ni bilo ničesar več slišati o delavskem gibanju iz teh krajev. Tudi naše časopisje je bilo slabo razširjeno. »Delavska Politika« je imela še komaj par naročnikov. Temu žalostnemu stanju je bil kriv deloma slab zaslužek, še bolj pa pomanjkanje organizacije.

Zato je bil že skrajni čas, da se je priredil tudi v Slov. Bistrici socijalni delavski tečaj. Vabilu podružnice Saveza metalskih radnika Jugoslavije, ki ima že precej časa dobro prenovljeno organizacijo v Gornji Bistrici, so se delavci častno odzvali. Točno ob napovedani 9. uri dopoldne so prikorakali delavci iz Gornje Bistrice v sklenjeni vrsti pred hotel »Beograd« v Slov. Bistrici, kjer se je vršil tečaj v dvorani.

Ko je predsednik organizacije s. Germ otvoril tečaj in pozdravil došle predavatelje iz Maribora, je bilo v dvorani navzočih že okrog 100 delavcev, večinoma samih mladih fantov in mož. Potem se je vršil socijalni tečaj čez 3 ure, od 9. do pol 13. ure, na katerem so v poljudni, vsakemu razumljivi obliki predavali o delavski socijalni zakonodaji dr. Avg. Reisman, Gojmir Jelenc in s. Viktor Eržen. Delavci so ves čas pazljivo sledili predavanjem, vmes tudi vpraševali razne zadeve iz svojega službenega razmerja v tovarni. Predavatelji so vsakomur lepo razložili vprašanja v smislu naših zakonov.

Udeleženci naročajo »Delavsko Politiko«.

V odmoru med predavanji so delavci sami prodajali »Delavsko Politiko« in nabirali nove naročnike. Po končanem odmoru je bilo priglašenih že 22 novih naročnikov »Delavske Politike«. Ko pa so predavatelji sporočili, da so po drugih tečajih v Dravski dolini prinesli skoro povsod 30 novih naročnikov, so tudi bistriški delavci sklenili, da ne smejo zaostati za tem številom in akcija nabiranja naročnikov se je obnovila. V par minutah je bilo doseženo število 30 naročnikov. Obenem pa so si izbrali delavci takoj tudi s. Nežmaha za svojega poverjenika, ki bo vsak mesec pri izplačilu takoj pobral naročnino »Delavske Politike« ter jo pošiljal upravništvu, tako da bo tudi v tem oziru red. Istotako so iz javili vsi navzoči, da bodo agitirali še naprej za naročnike delavskega lista, zlasti med onimi, ki se niso mogli udeležiti tečaja in da bodo zahtevali povsod svoj list tudi v gostilnah, kamor zahajajo delavci.

Kaj pa je z lesnimi delavci pri grofu Attemsu?

Ob koncu tečaja je bilo še tudi sprožено vprašanje lesnih delavcev na veleposestvu Attemsa in drugih, ki jih je še mnogo v kraju in okolici. Ugotovljeno je bilo, da so Attemsu pustili okrog 2000 ha gozdov, ker se je reklo, da ima Attems v svoji industriji okrog 100 delavcev. Sicer ni res, da bi bilo tam toliko delavcev, a treba je o njih voditi račune in skrbeti, da bodo vsaj ostali čimpreje organizirani. Novo delavsko gibanje okrog Slov. Bistrice ima torej še mnogo dela pred seboj. Nedeljski tečaj nam je garancija, da se bo to delo tudi v kratkem in temeljito izvršilo.

— — —

Delavci! Nameščenci!

Krajevni medstrokovni odbor (Strokovna komisija) v Mariboru

sklicuje za petek, dne 28. aprila 1933 ob pol 19. (pol 7.) uri zvečer v verandi pivovarne **»Union«**

Javno delavsko zborovanje

z dnevnim redom:

„Položaj in nujne zahteve delavstva“.

Na zborovanju bodo poročali s. **dr. Živko Topalović**, s. **Bogdan Krekić** iz Beograda, s. **Pfeifer** iz Zagreba, s. **Čobal** iz Zagorja in še nekateri drugi delegati delavskih zbornic iz cele države.

Pridite polnoštevilno!

Krajevni medstrokovni odbor.

Ljubljana.

V ljubljanskem občinskem svetu so razpravljali o proračunu, v katerem se je oglasil tudi predsednik društva hišnih posestnikov g. Frelih in je proračun prav pohvalil. G. Frelih je lahko zadovoljen, ker je dosegel 10 odst. znižanje občinskih doklad na direktne davke. Sedaj naj bo pa še toliko prijazen, da iz svoje inicijative predlaga, da se znižajo skope stanovanjske najemnine. Vedeti mora namreč, da je danes kriza in da tisoče in tisoče ljudi nima niti kruha ter da ne bo prav nič škodovalo, če se njegovi varovanški nekoliko omeje, ker njim posest ostane, dočim drugi ne vedo, kako se bodo jutri prehranili.

Redni proračun Ljubljane znaša 46,159.075 Din izdatkov in toliko dohodkov. Vseh pragmatičnih uslužbencev je 414, pogodbenih 176, aktivnih in vpokojenih skupaj pa 684, ki prejemajo 18,637.159 Din na leto. Občina ima 150 (z barakami vred) stanovanjskih objektov, v katerih stanuje 1064 strank. Za socialno skrbstvo (vse panoge) bo izdala občina 5,100.000 Din, za zdravstvo 1,935.968 Din. — Občinska trošarina donaša občini 17,767.000 Din. Doklada na direktne davke se je znižala za 10%, kar razbremenjuje podjetniške sloje in hišne posestnike. Občinska posojila znašajo sedaj 148.434.901 Din, ki se amortizirajo in obrestujejo letos z zneskom 15,255.340 Din. V tem znesku je tudi dolg za gradbo stanovanjskih hiš.

Ljubljanski občinski svet je imel v torek precej burno sejo. Občinski svetnik dr. Pippenbaber je ostro kritiziral mnogo proračunskih postavk in izdatkov, iz katerih je hotel dokazati, da bi mestna občina lahko boljše gospodarila. Govornik je zahteval znižanje osebnih izdatkov (nižji nameščenci so že itak bili silno prikrajšani!), grajal je nakupovanje raznih objektov in sumil, da se, ker so predragi, mešetari, izrekel je tudi mnenje, da se vrši protekcija, grajal prevelike stroške za potovanja, za županstvo itd. Na izvajanja ga je občinski svet soglasno zavračal ter ga že med govorom prekinjal z najrazličnejšimi medklici. O celi debati si pač zunanji opazovalec ne more napraviti prave slike, ker nima vpogleda v poslovanje.

Maribor.

Zaupniški sestanek. Krajevni medstrokovni odbor sklicuje za sredo, dne 26. t. m., sestanek vseh zaupnikov, ki se bo pričel ob 18. (6.) uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. Udeležba za vse zaupnike in odbornike obvezna.

Akademija delavskih kulturnih društev v Mariboru. Na pobudo »krajevnega medstrokovnega odbora (Strokovne komisije) priredijo **delavska kulturna društva** v soboto, dne **6. maja t. l. ob pol 20. uri** v unionski dvorani akademijo. Nastopila bodo naslednja društva: Pevski in tamburaški odsek pekov; Delavsko pevsko društvo »Frohsinn«; Pevski odsek »Svobode«; »Detoljub«; Govorilni zbor »Svobode«; Del. pevsko društvo »Enakost« iz Studenc; Pevski zbor »Grafike«; Godba glasbenega društva žel. del. in uslužbencev; Salonski orkester »Grafike« in Godba del. kolesarskega društva. Vstopnice v predprodaji se dobijo v knjižnici Delavske zbornice, papirnici »Ljudske tiskarne«, upravi našega lista in pri zaupnikih. Opozarjamo vse delavce in nameščence na to delavsko prireditev in jih vabimo, da si pravočasno nabavijo vstopnice.

Spor med delavstvom in vodstvom »Kovine« poravnan. Te dni je prišlo med delavci, zaposlenimi v oddelku brusarne v »Kovini«, in med vodstvom tovarne do spora radi akordnih mezd. Vodstvo tovarne je najprej odpustilo iz službe 16 delavcev, takoj nato pa je razglasila za ves oddelek izprtje. Delavci, ki so vsi do zadnjega organizirani v SMRJ, so ohranili mirno kri. Že drugi dan po izprtju so se pričela pogajanja, katerih se je za delavstvo udeležil tajnik SMRJ s. Leskovšek iz Ljubljane, vodja delavske zbornice s. Čeh in zaupniki. Po večurni razpravi so delavci dosegli nekatere zahteve in so se drugi dan podali zopet na delo. Take uspehe zamore doseči samo organizirano delavstvo.

Skupna pevska vaja vseh delavskih pevskih zborov v Frankopanovi ulici se vrši v četrtek, 27. aprila, in v soboto, 29. aprila, ob pol osmih zvečer. Sodrugi-pevci, čas hiti, akademija je pred vrati, potrudite se vsaj še teh zadnjih par vaj in pridite vsi!

Oglasi nemških tvrdk. — »Večernik« in »Mariborer Zeitung«. Pred dnevi je objavil tukajšnji »Večernik« imena nekaterih nemških tvrdk, ki baje oglašajo samo v nemških listih. — Pa se je nato oglasila »Mariborer Zeitung« in protestirala proti temu, da je **neki list** tako in tako poročal. Pri tem pa se ni pozabila pohvaliti, da za »Mariborer Zeitung« očitek nemštva ne velja, ker je — jugoslovansko podjetje.— In zopet se je oglasil »Večernik«, ki odgovarja **nekemu listu** in se pri tem seveda ne upa imenovati, da je ta **neki list** »Mariborer Zeitung«. — Nam je tako prerekanje povsem razumljivo, le nekaj ne razumemo, zakaj se sicer dobri znanci pri napadanju medsebojno ne imenujejo s pravim imenom. Sicer pa se »Večernik« ne brani sprejemati oglasov od nemških tvrdk, »Mariborer Zeitung« pa isto tako ne od slovenskih tvrdk, zato je glavni vzrok tega prerekanja pač »fovšija«.

Brusača Kašperja, ki je imel svojo delavnico in istočasno tudi stanovanje v baraki v Frančiškanski ulici, so minulo soboto našli mrtvega v baraki. Nesrečnež je bil zadnje čase bolehen in brez vseh sredstev ter še ni pojasnjeno, ali je umrl naravne smrti, ali pa si je vsled bede nasilno pretrgal nit svojega bornega življenja.

Prvo delavsko kolesarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru priredi skupno s podružnicama Studenci in Pobrežje v nedeljo, dne 14. maja t. l., izlet v Litijo, kjer se bo ta dan ustanovila nova podružnica. Prvi avtomobil z izletniki bo odpeljal že v soboto ob 14. uri izpred gostilne Verdnik, drugi pa v nedeljo ob 4. uri zjutraj iz Kralja Petra trga. Prijave se sprejemajo vsako sredo v društvenem lokalu (Zlati konj), kjer se dobivajo tudi podrobnejše informacije. Vožnja stane za obe smeri Din 50.— za vsako osebo. Prijatelji društva se vljudno vabijo.

Centralno vodstvo.

IX. večer zgodovinarjev bo v četrtek, dne 27. aprila ob 20. uri v čitalnici Študijske knjižnice. Predava dr. Vladimir Kralj. Predavanje: Celjski grofi v slovenski drami.

Prijatelj Prirode. Članski sestanek, ki se je vršil 24. aprila 1933, je potekel zelo animirano in prijetno. Ta prva čajanka se je nad vse dobro posrečila. Glasbene točke, zanimiva poročila in humoristični nastopi so se pestro vrstili. Posebno zanimanje vlada za veliki vsedržavni izlet 22. julija na Durmitor v Črni gori. — Sklenilo se je, da se bo vršil kljub vsem težkočam izlet dne 29. in 30. aprila na Donačko goro—Rogaško Slatino—Boč—Poljčane. Odhod po družabnem večeru z našimi delegati Delavskih zbornic do Pragerskega. Vožnja s prenočiščem vred brez hrane stane Din 42.—. Prijave se sprejmejo v društvenem lokalu, Frankopanova ulica 1. Družnost!

Odčitavanje elektroštevcev in izstavitev plačilnih listkov za električni tok vršijo pri mestnem električnem podjetju inkasanti. Vsak ima določen okoliš z gotovim številom odjemalcev toka, katere obišče mesečno enkrat. Delo je tako razdeljeno, da mora vsak dan od začetka meseca do konca meseca izvršiti račune za gotovo število strank, tako da odčita stanje števcev tekom enega meseca pri vseh odjemalcih svojega okoliša. Vrstni red, po katerem inkasant obiskuje stranke, je tako urejen, da pride k istemu odjemalcu vsak mesec približno ob istem datumu. Večina odjemalcev je na to že navajena in ima denar za tok kar pripravljen. Oni pa, ki jih inkasant ne najde doma ali ki ne morejo plačati, lahko poravnajo dolžni znesek po položnici čekovnega urada ali pri blagajni mestnega električnega podjetja, kakor jim pač bolje odgovarja. Mestno električno podjetje je pripravljeno, da ustreže lahko izvedljivim željam svojih odjemalcev. Odbiranje elektroštevcev, ki bi se vršilo samo v prvih dneh vsakega meseca, pa ne more uvesti, ker ne bi električno podjetje preneslo stroškov za namestitev velikega števila novih inkasantov, ki bi bili potrebni pri spremembi obstoječega načina zaračunavanja toka.

Mestno električno podjetje Maribor.

Podružnice »Svobode« in strokovne organizacije opozarjamo ponovno na veliko delavsko sportsko slavje ob priliki otvoritve igrišča »Svobode« v Mariboru na binkoštne praznike. Zbirajte udeležence in javite to pravočasno na Strokovno komisijo v Mariboru. Od teh prijav bo odvisna prošnja za znižano vožnjo, za katero bi zaprosili.

Karte v predprodaji bodo pričeli v Mariboru te dni za sportno slavje razpečavati. Stale bodo Din 10.—, 6.— in 3.—.

Zabukovca.

Uspeli prosvetni večer. Dne 9. t. m. smo imeli tukaj II. delavski prosvetni večer. S. Teplý nam je predaval o »Socijalizmu in veri« in nam temeljito razčlenil postanek vere in odnošaje iste napram socijalizmu. Nastopili smo tudi z recitacijami, moškim in mešanim zborom ter mladinskim tamburaškim odsekom in orkestrom. V splošnem moramo biti z nastopom zadovoljni, samo orkester je bil tehnično slabši, ker je eden godbenikov zbolel. Publika je bila izredno zadovoljna, samo škoda, da ni bila udeležba lepša, kar pa so krive tukajšnje razmere, ker ni rednih plač. Le tako naprej za povzdigo delavske kulture. Dne 30. t. m. priredi tukajšnja »Svoboda« Cankarjevo dramo **»Kralj na Betajnovi«.** Ker so Cankarjeva dela pisana z globokim socialnim občutkom in razumevanjem, apeliramo na vse, ki čutijo z nami, da se te predstave udeleže. Sodrugi, zavedajte se, da so ravno »Svobodaši« pijonirji delavskega gibanja, ker so buditelji delavske zavesti. Združeni v mogočen MI bomo dosegli, da bomo enkrat osvobojeni izpod jarma mezdnega suženjstva. Na svidenje in v obilnem številu! — Družnost!

Trbovlje.

Občni zbor Stavbene, konzumne in gostilniške zadruge »Delavski dom« r. z. z o. z. v Trbovljah se vrši v nedeljo, dne 30. aprila 1933 ob 9. uri dopoldne v »Delavskem domu« s sporedom: 1. Čitanje zapisnika; 2. poročilo načelstva; 3. poročilo nadzorništva; 4. sklepanje o razdelitvi prebitka; 5. volitev enega člana v načelstvo, treh v nadzorstvo ter enega namestnika; 6. revizijsko poročilo; 7. razni nasveti. — Na občni zbor imajo pristop le oni člani, ki imajo plačani že drugi obrok deleža in nabavljajo vse svoje potrebščine v zadružnih prodajalnicah. Če ne pride ob določeni uri zadostno število članov, se vrši pol ure pozneje občni zbor z istim sporedom, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi.

Delavski esperantski pokret.

Kakor znano so bili esperantisti, tako nevtralni kakor tudi delavski, pred leti mišljenja, da morajo skupno delovati. Ta romantičnost v naziranju pa ni trajala dolgo, ker se je skoro uvidelo, da se vsako skupno delovanje razbija na realnih dejstvih. Tako je prišlo do nujne odcepitve delavcev, ki so se ujedinili v S. A. T.-u, pokazujoč tako razvojno pot k racionalnemu, vedno bolj jasnemu strokovnemu organizacijskemu sistemu esperantistov.

Če pa sedaj sledimo gornjim mislim umstveno in brez vsake domišljije, potem moramo nujno priti do zaključka, da je edino oni organizacijski sistem pravilen, ki je najožje vezan z našo ideologijo, to je s socializmom.

V Franciji se je ustanovil odbor, ki bo ustvaril »mednarodno ligo socialistov-esperantistov«. Tej ligi pristopijo za sedaj že: Avstrija, Ogrska, Češka in Francija. Prijavljenih je že več kot 4000 članov.

Do tega zaključka so prišli socialisti esperantisti šele po dolgem iskanju. Čas za stvoritev take mednarodne lige je sedaj posebno ugoden, ker se razne mednarodne centrale borijo medsebojno za plen v obliki članskih prispevkov. Delavci, ki dosedaj niso imeli nobene lastne organizacije, so bili raztreseni po meščanskih društvih. Vest o ustanovitvi zgoraj navedene lige je zelo ugodno vplivala na francoske socialiste-esperantiste, ki so posedmorili svoje članstvo tekom šestih mesecev. Največ zaslug za ustvaritev lige imajo ALLE (organizacija avstrijskih socialistov-esperantistov) ter HESL, ogrsko bratsko društvo.

Prinašamo gornji članek, da bi obvestili vse naše čitatelje o reorganizaciji, ki se je izvršila v esperantskem mednarodnem pokretu, ter pričakujemo, da tudi naši sodrugi ne bodo zaostajali ter da bodo našim skupnim idealom nudili aktivno podporo. Podrobna navodila dobite, če pišete na: Radnički Esperantski Klub, Radnička Komora, Nemanjina 28/IV., Beograd.

Lab. Esp. Klubo.

Zlom fašizma v Letoniji.

Pred koncem marca t. l. je razpravljal letonski parlament o predlogu socialnodemokratske frakcije glede preganjanja inozemskih fašistov iz dežele in razpuščanja domačih fašističnih organizacij. Sodrug Bruno Kalnin je pojasnil predlog: On je najprej dokazal dejstvo, da je letonska vlada do sedaj podpirala fašiste. Na primer: z dovoljenjem vlade so bili nemški hitlerjevci prepeljani 5. marca t. l. iz Rige v Tilzit s 50% popustom po državnih železnicah, da bi tam glasovali pri volitvah v nemški državni zbor. Pri tem ni nihče zahteval od njih potrdila o plačanih davkih, potovali so s skupinskimi potnimi listi, kar jim je zmanjšalo izdatke in jim je bil obenem odobren znaten znesek tuje valute. Kaj takega pa vlada ni naklonila niti enemu Letoncu. Govornik je potem pojasnjeval, kaj vse so fašisti delali v Nemčiji ter zaključil svoj ostri govor z besedami: »Ako je še kaj ljudi, ki žele potovati v Nemčijo, da tam pozdravijo Hitlerja po vsem tem, kar je bilo tam storjenega, potem so oni eno od tega dvojega: ali idioti ali stoprocentni zločinci!«

Socialistični predlog je bil sprejet z vsemi glasovi proti glasovom velikih posestnikov in Nemcev. Socialni demokrati so v parlamentu opozicionalna manjšina. Rezultat glasovanja je bil sprejet z burnim odobravanjem večine parlamenta in tribun.

Sklep se glasi:

»Parlament pooblašča vlado:

1. da izžene vse inozemske fašiste, ki so neprijateljsko razpoloženi napram letonski demokratski republiki in da razpusti njih organizacije;

2. da vse napram letonski demokratski republiki nerazpoložene organizacije: letonsko nacionalnosocialistično stranko, »Žareči križ«, »Legijo« in druge fašistične organizacije razpusti in zabrani njih tisk.«

Rigaški »Socialni demokrat« pozdravlja ta sklep parlamenta in smatra, da je v boju proti fašizmu treba mobilizirati najširše ljudske množice. »Zakaj, treba ni dovoljevati, da se pod okriljem miroljubne demokracije rede in ojačujejo oni, ki jo hočejo jutri zadaviti.«

Vlada je večinoma že izvršila sklep parlamenta. Inozemski, povečini nemški fašisti, ki so zlasti dobro plačani nameščenci v industriji in trgovini, inženerji in tehniki, obrtniki in trgovci, so bili nepreklicno izgnani z odlokom ministra notranjih zadev iz dežele. Domače fašistične organizacije pa se more razpustiti le s sodnim odlokom, zato je vlada okrožnemu sodišču v Rigi predložila zahtevo v tem smislu, ki jo je utemeljila z obsežnimi dokumenti.

Po »Rad. Nov.« B.

Kaj je organizacija?

Beseda organizacija je danes tako splošna, da jo sicer izgovarjamo vsak dan prav tako kakor pozdrave dober dan ali dober večer, ne da bi pojmili njih globoki pomen. Najprej pomeni organizacija skupino ljudi, ki ima en in isti cilj, organizacija je pa lahko tudi tehniške nravi, na primer organizacija obrata, dela, vojske, bratovščine, kapitalistične družbe itd. Vse to in še marsikaj je organizacija. Celo berači, roparji, tatovi rabijo zase izraz organizacije. To znači, da organizacija še ni pozitivni značaj skupnosti, marveč je treba pri organizaciji prav jasno povedati, kakšen je nje cilj in kako mora delati, da doseže namen. V prvih časih delavskega gibanja je bila beseda organizacija delavstvu sveta. Pomenila je že sama, da delavstvo ustvarja svoje organizacije ali društva z namenom, da si izboljša svoj socialni položaj in da se bori za enakopravnost delavstva. Tako je delavstvo pred tridesetimi leti in prej razumelo to besedo. V dobi razvoja se je pa razvilo polno raznih spak, ki se tudi imenujejo organizacije, pa imajo delavstvu sovražne namene ali pa vsaj cepijo enotnost delavstva s tem, da podpirajo stremljenja protidelavskih vplivov. Zaraditega je danes bolj važno kakor kdaj prej, da vemo, kaj hoče delavska organizacija in katera svojstva in kaj si morajo pridobiti nje člani. Predvsem mora vedeti organizirani delavec, da organizacija zastopa izključno delavske interese, vedeti mora, da ima organizacija namen ustvariti enotno miselnost delavstva in voljo in želje te miselnosti vrši organizacija. V to svrho je potrebna solidarnost in disciplina članov, ker le enotnost vseh utegne dosezati uspehe. Organizirani delavec pa mora tudi vedeti, da ima splošne interese kot delavec. Ti splošni interesi so višji cilj, ki ima namen priboriti delavstvu enakopravnost v človeški družbi. Vse to je danes potrebno povedati pri ustvarjanju organizacij, ker je beseda sama postala presplošna in se le prepogostoma zlorablja v protidelavske namene. Delavska organizacija mora imeti ta pomembna svojstva, ki jih je treba vsak dan vzgajati. Graditi mora delavstvo svoje organizacije na njih bistvu, ne na besedi. Teh bistev ne povdarjamo nikdar preveč. Ne torej samo beseda organizacija, ki je lahko slepilna, ampak bistvo in duh morata biti podlaga vsem našim organizacijam. To zahteva tudi delavstvo, ker se zaveda, da bo le tedaj lažje vršilo svojo misijo.

Vsi letni naročniki „Radiowelt“ dobe **zastonj**
14 karatno originalno amerikansko
zlato nalivno pero
ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**
Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ welt“. Naroča se Administration der „Radiowelt“ Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

F. Licin:

Tomaž Mihelin.

(Iz rudarske kronike.)

Sedem in štirideset let je težko in krvavo garal,
sedem in štirideset let je rjavemu premogu služil, ga kopal in ruval.
Z dvanajstimi od šahta na separacijo je hunte prerival
po dvanajst in še več ur na dan,
s štirinajstimi za vozača v jamo bil je povišan
(v presledkih za konjskega hlapca je služil Fuksi enooki kobili),
z osemnajstimi kopač najuglednejše delovne partije je postal:
kopač Tomaž Mihelin delovna numera: ena.

*

Potem: rastla, gromadila so se leta in Mihelin je svoji peklenski roboti zvesto služil,
vse šihte skozi vse dni, in njegove pratike za vsak dan nosijo začrtane s kavkico kot nepobiten dokaz
in Mihelin je treniral, preizkušal, kalil
moč mišičevja svojih tetoviranih medvedjih rok.
Nekoč pa je Mihelin treščil z glavo ob zidani bok rova,
uporno je nagubančil svoj izsesani obraz,
temotna spoznanja so pričela se stekati v gruntanje,
zakaj Mihelin je izžemal v šihte znoj in kri,
zakaj ta Mihelin je zmeraj bolj in bolj se z bedo boril,
ta Mihelin, ki je vsa premogovna skladišča pod zemljo krstil,
lomil, razkladal, vrtal, kljuval, kopal in izvažal na dan te črne zaklade,
— zdaj je Mihelin zmeraj bolj spoznaval svojo bedo
in siromaščino svojih kameradov,
zato so vrele in bruhale iz njegove zagrenjene duše bolj in bolj
robate besede in satanske kletvice.
Kajti ta Mihelin, ki je vseboljnečloveško garal,
kajti ta Tomaž, ki je še več trpel in se nadvse kriplje ubijal,
ta Tomaž, ki je z upom in nado pod solncem sreče iskal
in pod zemljo zaklade drugim kopal,
in si za krono te sreče le želel
hišice z zelenim in ograjenim vrtičem,
ki je pa nikdar ni imel,
ta Tomaž Mihelin je imel ženo in otroke.
Imel pa je malho dolgov in te je zvesto odplačeval na obroke.
Petero otrok, petero, ki jedli za desetero so volkov in ženo.

*

Ko pa je Mihelin
ta najpametnejši kopač črnega revirja,
ta najčistejša podoba in tip pravovernega rudarja,
ta časomer in živa priča plejad rudarskih nesreč in katastrof
izžel svojemu truplu posledne kapljo aktivne krvi
in poslednjič zamahnil svoj kramp
in posledenjič uporno zabrundal svoj »Srečno«
in slovo vzel svojim rovom in etažam in šahtom
in potem leta devetnajsto devetnajstega
stopil v penzijo avstrijske kronske veljave,
— tedaj je Mihelin v tistih borih 18 kron tiho vase zajokal,
skozi škrbine svojih zob je izpljunil curek tobačne kisline.
In relijef obličja njegovega, ki je bil izklesan in razoran
v častitljive poteze junaško prestanih muk,
se je prelil v trpečo podobo Križanega človeka,
ki zaman pestoval je nade v penzijo in svobodo.
Potem je Mihelin le še klel
in v pesti je stiskal svoje ohlapne roke,
srd in gnev in upor je prelival v srce,
srd in protest sta mu v vsa 47. leta kričala
kadarkoli je k šahtu hodil s kameradi dragimi se razgovarjati,
— in kameradom je drobil satanske kletvice
in brundal nerazumljive ali vpijoče besede,
in razkazoval svoje srce, pojoč:
»ne bijte s hudiči se s krampi!«

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke
v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.
Vloge obrestujemo po 5½%
proti trimesečni odpovedi.

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.